SEAT No.________

[A-31]

No. of Printed Pages: 02

Sardar Patel University

M. A. (Final) (External) Examination Sanskrit (New)

Friday Date: 04/09/2020 Time: 03.00 P.M. to 05.00 P.M.

MAFESAN504: Unseen: Essay, Translation (Sanskrit to Gujarati & Gujarati to Sanskrit), Question from Sanskrit Paragraph

Total Marks: 70

(१७)

પ્રશ્ન:૧ निबन्धः लिखतु-

विद्याधनं सर्वधनप्रधानम्।

अथवा

पर्यावरणस्य महत्त्वम्। (१७)

(१८)

પ્રશ્ન:૨ गुर्जरभाषया अनुवादो विधेयः।

धन्नाशाहेन शिल्पकाराय तृतीया सूचना दत्ता-मम मूर्तिस्तत्र निर्मातव्या यत्र लोकास्तां न जानीयुः। अस्माभिरपि साधनास्तथा कर्तव्या यथा जनास्तां न जानीयुः। साधना गुप्तरीत्या कर्तव्याः। साधना यावती गुप्ता भवति तावत्तस्याः फलं वर्धते। प्राचीनमहापुरुषा अपि संयमसाधनया लब्धिमन्त आसन्। पादलिप्तसूरीणां प्रस्रवणस्पर्शेनोपलशिला सुवर्णमयी सञ्जाता। सनत्कुमारचक्रिणो निष्ठीवनेन रोगनाशोऽभवत्। तथाऽपि तैर्महापुरुषैः कदाऽपि स्वकीया एतां साधना लब्धीश्च जगति न घोषिताः, नापि तैः स्वलब्धीनां कदाऽपि स्वार्थमुपयोगः कृतः। वयं तु विपरीताः। वयं स्वल्पप्रशंसापुष्पार्थं स्वकीयाः स्वल्पसाधना विक्रीणीमः। साधनागोपनं तु दूरे, वयं तु स्वसाधनावार्ता दशजनेभ्यः कथयामः।

अथवा

(१८)

પ્રશ્ન:૨ गुर्जरभाषया अनुवादो विधेयः।

ननु सामान्यतः शरीराद्यजीवरागरक्त जीवाः अपरजीवेषु एव द्वेषं कुर्वन्ति। यदि सर्व जीवाः मत्समानाः आनन्दमयाः ज्ञानमयाश्च सन्ति, तर्हि तेषु मैत्रीप्रमोदमाध्यस्थ्यादिजननोपायः कोऽपि अस्ति न वा? यदि अस्ति, तर्हि कृपां कृत्वा दर्शयतु भवान्। येन वयमपि मौनभावं स्वीकुर्महे। अहो! योग्या जिज्ञासा तव, शृणु मौनभावस्य उपायम्- स्वर्णस्य अनादिमृत्संयोगनाशको दाहक इव शुद्धज्ञानस्य अनादिकुकर्म-कुसंस्कारादिसंयोगनाशक उपशमभावोऽस्ति। संयोगमिश्रणनाशे कुतो रागद्वेषमलिनता स्थास्यति? मिश्रणस्यैव तद्रूपत्वात्। यतः सुधातुल्यो हि उपशमभावः ज्ञानरूपशरीरे रागद्वेषदाहशमनद्वारा शुद्धिशैत्येन जीवाय स्वास्थ्यकरीं सुजीवनकरीं च सुदृष्टिं प्रददाति।

(१७)

પ્રશ્ન:૩ संस्कृतभाषया अनुवादो विधेयः।

મહાકવિ વાલ્મીકિએ રામાયણમાં પતિવ્રતા પત્ની અને આદર્શ ગૃહિણી સીતાના પ્રેરક પાત્રનું સર્જન કર્યું. તેમણે ત્યાગ અને સહનશીલતાની મૂર્તિ સમી ઊર્મિલા (લક્ષ્મણની પત્ની)નું પાત્ર સર્જ્યું. મહાભારતકાર વ્યાસે દ્રૌપદી જેવી સતીઓનાં દષ્ટાંતો દ્વારા નારીધર્મનો મહાન આદર્શ રજૂ કર્યો.

અર્વાચીન સાહિત્યકારોએ પણ નારીના ગૌરવભર્યા સ્વરૂપને મોકળે મને બિરદાવ્યું છે. એક હિંદી લેખકે તો કહ્યું છે તેમ ખરેખર દુનિયા નારી પર જ ટકી રહી છે. નારી બાળકને જન્મ આપે છે. અને ઉછેરે છે. એટલે સમાજને નારી જ ઘડે છે. દેશના નવનિર્માણમાં નારીનો ઘણો મોટો હિસ્સો રહેલો છે. સભ્યતા અને સંસ્કૃતિનો સ્રોત પણ નારી જ છે ફેશનની પરંપરા સર્જનારી પણ નારી જ! આજે જગતના પ્રત્યેક ક્ષેત્રમાં નારીએ આગવું સ્થાન પ્રાપ્ત કર્યું છે. રાજકારણ, વિજ્ઞાન અને શિક્ષણના ક્ષેત્રે પણ સ્ત્રીઓ મહત્ત્વપૂર્ણ ફાળો આપી રહી છે. શક્તિ અને શ્રદ્ધાના પુંજ જેવી નારીની અણદીઠસત્તા હવાની જેમ સર્વત્ર વ્યાપ્ત છે. એ પથદર્શિકા છે.

(P.T.O.)

अथवा

પ્રશ્ન:૩ संस्कृतभाषया अनुवादो विधेयः। (१७)

ભગવાન શંકર સમુદ્રમંથનમાંથી નીકળેલું વિષ ગળે ઉતારી ગયા અને તેથી વિષની કાતિલ અસરમાંથી વિશ્વ ઊગરી ગયું ! આ સત્યકૃત્યથી શંકર ભગવાનને હૈયે કેવો અસીમ આનંદ થયો હશે ! તે જ પ્રમાણે દુનિયામાં જે લોકો હસતે મોંએ ઝેરના ઘૂંટડા પીએ છે, કષ્ટો અને યાતનાઓ સહન કરે છે, તેમને છેવટે અમૃત જ લાધે છે-અપૂર્વ સુખ અને સંતોષ મળે છે. બાળકોના સુખને ખાતર મા બાપ કેટકેટલાં કષ્ટો વેઠે છે ! છતાંય જ્યારે તેઓ પોતાના સંતાનોને સુખ પામતાં જુએ છે ત્યારે તેમનાં હૃદય કેવા અનોખા આલ્હાદથી ઊભરાઈ જાય છે ! મોતને મૂઠીમાં લઈને ઝંપલાવનાર મરજીવા જ મોતી પામે છે, કિનારે ઊભા રહી તમાશો જોનારા નહિ. દેશભક્તો દેશને ખાતર અસહ્ય યાતનાઓ વેઠે છે અને હસતે મોંએ મોટા ભોગ આપે છે, છતાંય જ્યારે તેઓ દેશને આઝાદ અને આબાદ બનતો જુએ છે, ત્યારે તેમનું અંતર અલૌકિક આનંદ અનુભવે છે.

પ્રશ્ન:૪ अधो लिखित गद्यखण्डात् संस्कृतभाषया उत्तरं लिखतु। (१८)

प्राचीनकालादेव काव्यशास्त्रेषु अनुशासनस्य महिमा दृश्यते एव। एकस्मिन्नेव कार्यशालायां बहवो जना: स्व-स्व कार्यसम्पादनं कुर्वन्ति। तत्र तेषु विचारधाराषु विभिन्नता भवत्येव। यदि तत्र पदानां पदाधिकारीणां वा तारतम्यक्रमेण व्यवस्था न स्याद्, जनाश्च स्वीयां स्वीयां इच्छामेवावलम्ब्य कार्यं कुर्युस्तर्हि तत्कार्यम् अकार्यमेव भवेत्। यथा एकस्य एकीकृत समुपस्थितिः भवति, तदा तस्य गणना रज्जुरूपेण भवति। येन बलेन परमशक्ति-सम्पन्न-हस्त्यपि निबद्धो भवति। एवम् अनुशासनबलेन ऐक्यभावं प्राप्य जना: महान्त्यपि कार्याणि श्रमेण विनैव साधयन्ति। सैनिकानां शक्तिस्तु सदा अनुशासने एव वर्तते। छात्राणां कृते त्वयं गुण: परमावश्यक अस्ति। बाल्यावस्थायां छात्राणां मनांसि विविधविधक्रीडां विहाय अध्ययनोन्मुखा: न भवन्ति। प्रायस्ते पठनेन उद्विग्ना इव भवन्ति, किन्तु गुरूणामनुशासनेन भीता: तेषाम् आदेशं पालयन्ति, तदनुदारेण कार्यं च सम्पादयन्ति। यथा रोगपीडितो जनोऽनिच्छया एव कटुकौषधं गृह्णाति, किन्तु परिणामे रोगशान्त्या ए एव सुखमनुभवति। एवमेव प्रारम्भे विरतिम् आवहद् अपि शास्त्राध्ययने परिणामे शान्तिसुखमेव अनुभवति। अत एव विद्यार्थिजीवने अनुशासनस्य महती आवश्यकता वर्तते।

प्रश्ना:

१. अनुशासनस्य महिमा कुत्र दृश्यते ?
२. उपर्युक्तपाठांशस्य शीर्षकं लिखतु ?
३. ऐक्यभावेन जना किं कुर्वन्ति ?
४. छात्राणां कृते कोऽस्ति आवश्यकः गुणः ?
५. प्रायः पठनेन के उद्विग्नाः भवन्ति ?
६. अस्य गद्यखण्डस्य कः बोधः ?

—x—

(2)